

EDUSKUNNAN VASTAUS 299/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 172/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Puolustusvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (PuVM 3/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että puolustusministeriö antaa vuoden 2009 aikana selvityksen puolustusvaliokunnalle vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain täytäntöönpanosta ja sen toimivuudesta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään viranomaisten valvonnassa ja ohjauksessa järjestettävästä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, jolla kehitetään kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maanpuolustuskyykyä.

2 §

Sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Sotilaallisella koulutuksella tarkoitetaan tässä laissa puolustusvoimien aseilla, ampumatarvikkeilla tai räjähteillä tapahtuvaa sotilaallisten taitojen sekä joukon yhteistoiminnan kehittämistä sodassa tai muissa aseellisissa selkkauksissa toimimista varten.

Sotilaallisia valmiuksia palvelevalla koulutuksella tarkoitetaan tässä laissa muuta vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta.

2 luku

Organisaatiota koskevat säännökset

3 §

Viranomaisten johto ja valvonta

Puolustusministeriön toimialaan kuuluu vapaaehtoinen maanpuolustus sekä eri hallinnonalojen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvien toimien yhteensovittaminen.

Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen ohjaus ja valvonta.

Puolustusvoimien pääesikunnan tehtävänä on vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kuuluvien sotilaallisten tehtävien johto sekä muun toiminnan ohjaus, tukeminen ja valvonta.

Rajavartiolaitos voi osallistua vapaaehtoisen maanpuolustuksen edistämiseen.

4 §

Neuvottelukunta

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen yhteensovittamista, ohjaamista ja kehittämistä varten puolustusministeriön apuna ja sen yhteydessä toimii vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunta.

Valtioneuvosto määrää neuvottelukunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen eduskunnan kulloiseksikin toimikaudeksi. Neuvottelukunnan kokoonpanossa on otettava huomioon eduskunnassa vallitsevat parlamentaariset voimasuhteet.

Neuvottelukunta voi kutsua pysyviä asiantuntijoita sekä asettaa alueellisia tai toimialakohtaisia neuvottelukuntia. Neuvottelukunnan, alueellisten ja toimialakohtaisten neuvottelukuntien tehtävistä, kokoonpanosta ja toiminnan järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Yhteistoimintasopimukset

Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvat viranomaiset ja yhteisöt toimivat yhteistoiminnassa puolustusministeriön kanssa. Viranomaiset ja yhteisöt voivat tehdä sopimuksia yhteistoiminnan ehdoista ja menettelytavoista.

3 luku

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

6 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen tarkoitus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, joka toimii valtakunnallisena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen yhteistyöjärjestönä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarkoituksena on maanpuolustuksen edistäminen koulutuksen, tiedotuksen ja valistuksen keinoin. Yhdistyksellä voi olla myös alueellisia ja paikallisen tason yksiköitä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kelpoisuudesta saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata on voimassa, mitä yhdistyslain (503/1989) 6 §:n 1 momentissa säädetään rekisteröidystä yhdistyksestä.

7 §

Tehtävät

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on:

1) järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta;

2) kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta;

3) ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta.

Edellä säädettyjen tehtäviensä lisäksi yhdistys voi järjestää turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutusta sekä tehdä aloitteita ja toimia muutoinkin maanpuolustuksen hyväksi siten kuin sen säännöissä määrätään.

8 §

Jäsenet

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kokous voi hyväksyä jäseneksi sellaisen valtakunnallisen yhdistyksen, jonka toimialaan tai tehtäviin maanpuolustuksen edistäminen kuuluu tai läheisesti liittyy.

9 §

Toimielimet

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimielimiä ovat yhdistyksen kokous ja hallitus. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on toiminnanjohtaja.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja seitsemän muuta jäsentä. Valtioneuvoston yleisistunto määrää puheenjohtajan ja neljä jäsentä. Yhdistyksen kokous valitsee varapuheenjohtajan ja muut jäsenet yhdistyksen jäsenjärjestöjen esityksestä. Kullekin jäsenelle määrätään tai valitaan henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet määrätään tai valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan niin, että sama henkilö voi olla hallituksessa yhtäjaksoisesti enintään kaksi toimikautta.

Yhdistyksellä on keskustuimisto. Lisäksi sillä voi olla piiritoimistoja sekä koulutus- ja tukiyksiköitä.

10 §

Toimielinten tehtävät

Yhdistyksen kokouksessa:

1) hyväksytään toiminnan ja talouden yleiset periaatteet;

2) päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toiminnanjohtajalle;

3) päätetään mahdollisesta jäsenmaksusta ja sen määrästä seuraavaksi toimintavuodeksi;

4) käsitellään edellisen vuoden toimintakertomus sekä tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto sekä vahvistetaan seuraavan vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio;

5) valitaan hallituksen varapuheenjohtaja sekä ne hallituksen jäsenet, joiden valinta 9 §:n 2 momentin mukaan kuuluu yhdistyksen kokoukselle;

6) valitaan tilintarkastaja ja varatilintarkastaja;

7) määrätään hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajan palkkiot seuraavaksi toimintavuodeksi;

8) päätetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenten ottamisesta ja erottamisesta;

9) vahvistetaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen säännöt ja työjärjestys.

Hallituksen tehtävänä on:

1) valmistella yhdistyksen kokouksessa käsiteltävät asiat ja panna täytäntöön kokouksen päätökset;

2) ottaa ja erottaa toiminnanjohtaja ja muut johtavassa asemassa olevat toimihenkilöt, määrätä heidän palkkaetunsa sekä määrätä toiminnanjohtajalle sijainen;

3) käyttää muutoinkin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ylintä päätösvaltaa asioissa, jotka eivät 1 momentin mukaan kuulu yhdistyksen kokouksen päätösvaltaan.

Toiminnanjohtajan tehtävänä on:

1) johtaa ja kehittää yhdistystä ja sen toimintaa työjärjestyksen mukaisesti,

2) huolehtia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen talouden ja varojen hoidosta;

3) valmistella ja esitellä hallituksessa käsiteltävät asiat;

4) panna täytäntöön hallituksen päätökset;

5) suorittaa ne muut toimeenpanovaltaan kuuluvat tehtävät, jotka eivät kuulu hallitukselle.

Yhdistyksen kokouksen ja hallituksen tehtävistä voidaan lisäksi määrätä yhdistyksen säännöissä.

11 §

Toiminnan rahoitus

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka puitteissa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta sille 7 §:n 1 momentissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusta ei myönnetä puolustusvoimien tilaamasta sotilaallisesta koulutuksesta aiheutuviin toimintamenoihin. Valtionavustusvarat on säilytettävä erillään yhdistyksen muun toiminnan varoista.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettävään valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionapuviranomaisena toimii puolustusministeriö.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoiminnan rahoitukseen käytetään suoritemaksuista ja mahdollisista jäsenmaksuista kertyviä tuloja sekä muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi periä suoritteistaan maksuja. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisten perusteiden osalta noudatetaan, mitä valtion maksupöytälaissa (150/1992) säädetään.

12 §

Hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijän vahingonkorvausvastuu

Sen lisäksi, mitä yhdistyslain 39 §:ssä säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijän on korvattava vahinko, joka on aiheutettu Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, sen jäsenelle tai muulle tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikkomalla.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenen, toimihenkilön ja työntekijään sovelletaan muutoin, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 4 luvussa työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään.

13 §

Menettely julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa sekä rikosoikeudellinen virkavastuu

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on noudatettava hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja arkistolakia (831/1994).

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallituksen jäsenien, toimihenkilöön ja työntekijään sovelletaan heidän hoitaessaan Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle tämän lain mukaisesti annettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

14 §

Yhdistyslain säännösten soveltaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä yhdistyslain 6 §:n 2 momentissa, 8, 9, 11—17, 20, 22 ja 24 §:ssä, 25 §:n 2 momentissa, 26—34 §:ssä ja 35 §:n 1 ja 2 momentissa, 36, 37 sekä 39 §:ssä säädetään.

15 §

Tilintarkastus ja kirjanpito

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan, mitä kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädetään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat joko Keskuskauppa-kamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai tilintarkastusyhteisöjä tai julkishallinnon ja -talous-talouden tilintarkastajia (JHTT). Tilintarkastajista toisen valitsee yhdistyksen kokous ja toisen määrää puolustusministeriö. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan tai määrätään myös varatilintarkastaja. Muilta osin Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tilintarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään.

16 §

Taloudenpidon valvonta

Puolustusministeriö ohjaa ja valvoo Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen taloudellista toimintaa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys laatii valtionavustuksin rahoitettavan toimintansa tuloksellisuuden tukemiseksi toiminta- ja taloussuunnitelman sekä kuvauksen sille myönnettyjen siirtomenojen vaikuttavuudesta ja niillä rahoitetun toiminnan tuloksellisuudesta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on 7 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtäviensä osalta valtiontalouden valvonnasta ja tarkastuksesta yleisesti vastaavien toimielinten valvonnan ja tarkastuksen alainen.

4 luku

Vapaaehtoinen sotilaallinen koulutus

17 §

Sotilaallisen koulutuksen antaminen

Puolustusvoimat voi antaa sotilaallista koulutusta vapaaehtoisille 18 vuotta täyttäneille henkilöille järjestämällä harjoituksia tai hankkimalla palveluja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä siten kuin siitä erikseen sovitaan. Perusyksikköä suurempien joukkokokonaisuuksien sotilaallinen koulutus, joukkojen operaatioihin valmentaminen ja taisteluammuntojen järjestäminen kuuluu kuitenkin yksinomaan puolustusvoimille. Perusyksiköllä tarkoitetaan enintään komppanian vahvuista joukkoa.

Vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen on tapahduttava puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla.

Tarkempia säännöksiä sotilaallisen koulutuksen käytännön järjestämisestä voidaan antaa puolustusministeriön asetuksella.

18 §

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen järjestämät vapaaehtoiset harjoitukset

Asevelvollisuuslaissa (452/1950) tarkoitettujen kertausharjoitusten ja ylimääräisen palveluksen lisäksi reserviin kuuluvat asevelvolliset ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisesti asepalveluksen suorittaneet naiset voivat osallistua puolustusvoimien järjestämiin vapaaehtoisiin harjoituksiin. Heihin sovelletaan palveluksessa ollessa muualla laissa annettuja sotilasta koskevia säännöksiä.

Vapaaehtoisissa harjoituksissa pidetään yllä varusmiespalveluksen aikana saatuja sotilaallisia tietoja ja taitoja, koulutetaan asevelvollisia vaativampiin tehtäviin, perehdytetään asevelvolliset sotilaallisessa maanpuolustuksessa tapahtuneisiin muutoksiin sekä harjoitetaan joukkokokonaisuuksia niille suunnitelluissa kokoonpanoissa.

Rajavartiolaitoksessa voidaan järjestää 2 momentissa tarkoitettuja vapaaehtoisia harjoituksia. Mitä tässä laissa säädetään puolustusvoimista, koskee soveltuvin osin myös rajavartiolaaitosta.

19 §

Osallistumisoikeus vapaaehtoisiin harjoituksiin

Naiset, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua 18 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin. Vastaavasti miehet, jotka ovat täyttäneet 18 mutta eivät 60 vuotta ja jotka ovat terveydeltään ja muilta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan siihen sopivia, voivat osallistua puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin, vaikka he eivät olisikaan suorittaneet varusmiespalvelusta tai he eivät kuuluisi enää reserviin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut henkilöt toimivat harjoituksissa erityisosaamista vaativissa sekä huolto-, terveydenhoito-, viestitys-, koulu-

tus-, toimisto- ja muissa vastaavissa sotilaallista maanpuolustusta tukevilla tehtävissä.

20 §

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämä sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys järjestää puolustusvoimien tilaamaa sotilaallista koulutusta. Koulutus, jossa käytetään puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita tai räjähteitä, on järjestettävä puolustusvoimien henkilökunnan johdolla ja noudattamalla voimassa olevia puolustusvoimien ohjesääntöjä, varomääräyksiä ja muita pysyvämääräyksiä.

Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi antaa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta yli 18-vuotiaille.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys voi jäsenjärjestöjensä kanssa sopia muun koulutuksen järjestämisestä.

21 §

Kouluttajat ja kouluammuntojen johtajat Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämässä sotilaallisessa koulutuksessa

Kouluttajina ja kouluammuntojen johtajina voivat toimia vain puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvat tai puolustusvoimien kouluttajiksi hyväksymät henkilöt. Puolustusvoimat voi hyväksyä kouluttajiksi ja kouluammuntojen johtajiksi 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tilaisuuksiin henkilöitä, joilla on puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnassa hankittu johtaja- tai kouluttajakoulutus sekä käytännössä osoitettu pätevyys ammuntojen järjestämisestä puolustusvoimissa ja jotka katsotaan tehtävään muuten sopiviksi. Samalla heille voidaan myöntää lupa puolustusvoimien taisteluvälineiden käyttöön harjoituksissa. Tällaisia välineitä ovat sarjatuliaseet, miinat ja singot ja vastaavat kevyet aseet. Sotilaallinen koulutus ja puolustusvoimien aseilla tapahtuvat kouluammunnat on kaikissa tapauksissa toteu-

tettava sotilasviranomaisten johdon ja valvonnan alaisena.

22 §

Koulutuksesta ilmoittaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on ilmoitettava järjestämästään 20 §:ssä tarkoitettua koulutuksesta sekä sen jäsenjärjestöjen vastaavasta koulutustoiminnasta vuosittain asianomaiselle sotilasviranomaiselle sen mukaan kuin laadittavassa koulutussuunnitelmassa sovitaan. Puolustusvoimilla on oikeus saada tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten edellä mainituilta yhdistyksiltä tietoja niiden koulutustoiminnasta.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske tavanomaista kilpailu-, urheilu- tai valistustoimintaa eikä järjestöjen sisäisiin asioihin liittyvää koulutusta ja valmennusta.

5 luku

Muu vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta

23 §

Osallistuminen puolustusvoimien virka-aputehtäviin

Puolustusvoimat voi käyttää tämän lain 6 luvun mukaisen sitoumuksen antaneita henkilöitä puolustusvoimista annetussa laissa (/) tarkoitettuihin pelastustehtäviin sekä annettaessa virka-apua poliisille puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (781/1980) mukaan.

Virka-apuosaston johtajana toimii puolustusvoimien sotilasvirassa palveleva henkilö.

Sitoumuksen antaneita henkilöitä ei kuitenkaan saa käyttää puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä.

Virka-aputehtävään osallistuvaan sovelletaan rikoslain (39/1889) 45 luvun 1 §:n 1 momentin ja 2 momentin 1 kohdan sekä 2—8 §:n säännöksiä. Henkilö on mainittujen säännösten alainen

siitä, kun virka-aputehtävä alkaa, siihen kun virka-aputehtävä päättyy.

24 §

Muu avustamistoiminta

Vapaaehtoisten henkilöiden ja organisaatioiden käyttämisestä pelastustoimen ja meripelastustoimen tehtävissä sekä poliisin apuna säädetään pelastuslain (468/2003) 7 §:ssä, meripelastuslain (1145/2001) 6 §:ssä ja poliisilain (493/1995) 45 a §:ssä.

25 §

Järjestöjen muu toiminta

Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen jäsenjärjestöt voivat sääntöjensä mukaisella tavalla järjestää turvallisuusasioita koskevia valistustilaisuuksia ja huolehtia liikuntakoulutuksesta sekä antaa muuta tarpeellista varautumis- ja johdantamiskoulutusta omalla toimialallaan.

Vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt ylläpitävät maanpuolustustahtoa ja -taitoa sekä veteraaniperinteitä.

26 §

Varautumistoiminta

Puolustusvoimat ja asianomainen muu viranomainen voivat sopia Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestöjen kanssa niiden jäsenille suunnatusta varautumistoiminnasta. Siihen liittyen järjestöjen jäseniä voidaan tarvittaessa kutsua avustamaan viranomaisia näissä tehtävissä.

27 §

Valmiustehtävät

Valtioneuvoston yleisistunto voi päättää, että puolustusvoimat voi määrätä asevelvollisuuslaissa tarkoitettuun ylimääräiseen palvelukseen

ja liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen myös 19 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä, joilla on poikkeusolojen tehtävää varten vapaaehtoisesti hankittu koulutus tai ammatin kautta hankittu erityisosaaminen ja jotka ovat antaneet puolustusvoimille 28 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen, vaikka he eivät olisikaan suorittaneet varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista asepalvelusta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys jatkaa toimintaansa valmiuslain (1080/1991) 2 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa.

6 luku

Sitoutumista koskevat säännökset

28 §

Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin

Suomen kansalainen voi antaa puolustusvoimille kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoiseen harjoitukseen ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin määräajan, vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta kerrallaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus- ja tukitehtäviin sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäsenjärjestön tehtävään sitoutuva antaa sitoumuksen Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias. Puolustusvoimien tehtäviin voi sitoutua enintään 60 vuotta täyttänyt henkilö.

Henkilöt, jotka haluavat antaa 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen, voivat ilmoittautua joko puolustusvoimille tai Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, jonka on ilmoitettava näistä henkilöistä puolustusvoimille.

Vapaaehtoisen palvelusvelvollisuus koskee vain Suomen alueella tapahtuvaa toimintaa. Virka-aputehtävään Suomen rajojen ulkopuolelle määräämisen edellytyksenä on asianomaisen suostumus.

29 §

Sitoumuksen hyväksyminen

Puolustusvoimat tai Maanpuolustuskoulutusyhdistys hyväksyy harkintansa mukaan 28 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen. Sitoumuksen sisällöstä ja sen tekemisestä säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Puolustusvoimat voi tarkastaa sitoumuksen antaneen henkilön terveydentilan tai määrittää palveluskelpoisuuden siten kuin asevelvollisuuslaissa säädetään. Palveluskelpoisuuden määrittämistä varten sitoumuksen antaneen henkilön on ilmoitettava puolustusvoimille tarpeelliset tiedot terveydentilastaan.

Sitoumuksen hylkäämistä koskeva puolustusvoimien tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen päätös on perusteltava. Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymistä tai hylkäämistä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

30 §

Sitoumuksen ja sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen antaneella on oikeus peruuttaa sitoumus. Peruutus tulee voimaan kuukauden kuluessa peruutusilmoituksesta. Sitoumusta ei saa kuitenkaan peruuttaa valmiuslain 2 §:ssä tarkoitettujen poikkeusolojen aikana.

Hyväksyjä voi peruuttaa sitoumuksen hyväksymisen, jos asianomainen henkilö ei ole selvästi täyttänyt hänelle kuuluvia velvollisuuksia tai toimii olennaisesti vastoin niitä taikka jos häneltä havaitaan puuttuvan keskeiset toimintaan osallistumiseen vaadittavat edellytykset.

Päätökseen, joka koskee sitoumuksen hyväksymispäätöksen peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

31 §

Varaaminen ja sijoittaminen

Puolustusvoimat voi varata ja sijoittaa hyväksytyyn sitoumuksen antaneen henkilön puolustusvoimien sodan ajan kokoonpanon mukaisiin tehtäviin. Lisäksi puolustusvoimat voi varata ja sijoittaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestön esittämiä niiden toiminnassa mukana olevia henkilöitä heille soveltuviin poikkeusolojen tehtäviin.

Sitoutuminen tässä laissa tarkoitettuun vapaaehtoistoimintaan ei estä henkilön varaamista muualla laissa tarkoitettuihin tehtäviin.

7 luku

Velvollisuudet ja oikeudet

32 §

Sitoutuneiden henkilöiden velvollisuudet

Hyväksytyyn sitoumuksen antanut henkilö on velvollinen noudattamaan sotilasviranomaisen antamaa koulutuskutsua ja vastaavaa muuta määräystä, jollei laillista estettä ole. Jos harjoitus tapahtuu työaikana, on tarvittaessa esitettävä työnantajan kirjallinen suostumus.

Hyväksytyyn sitoumuksen antaneen henkilön on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä sekä noudatettava sen suorittamiseen liittyviä ohjeita ja määräyksiä. Hänen on myös käytäydyttävä tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Hyväksytyyn sitoumuksen antanut henkilö ei saa käyttää hyödykseen eikä luvatta ilmaista muille tässä laissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta laissa on säädetty salassapitovelvollisuus.

33 §

Henkilökohtaiseen käyttöön uskotut varusteet

Puolustusvoimat voi luovuttaa tässä laissa tarkoitettuun toimintaan hyväksytyyn sitoumuksen antaneen henkilön käyttöön henkilökohtai-

sia varusteita, ei kuitenkaan puolustusvoimien aseita, ampumatarvikkeita eikä räjähteitä. Huostaan saatuja varusteita on säilytettävä huolellisesti, ja ne on sitoumusajan päätyttyä palautettava takaisin.

Henkilö on velvollinen korvaamaan varusteille aiheutuneen vahingon, jos hän ei ole noudattanut niiden säilyttämisessä tai käyttämisessä sellaista huolellisuutta, jota häneltä olosuhteet huomioon ottaen voidaan kohtuudella vaatia.

34 §

Taloudelliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöllä on oikeus:

1) vastikkeettomaan sotilasmajoitukseen, muonitukseen ja vaatetukseen;

2) kultakin koulutus-, harjoitus- sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettua palvelusvuorokaudelta maksettavaan päivärahan, joka on vähintään varusmiespalveluksessa olevalle maksettavan päivärahan vähimmäismäärän suuruinen; lisäksi 23 §:ssä tarkoitettuun virka-aputehtävään osallistuvalla on oikeus kultakin palvelusvuorokaudelta maksettavaan korvaukseen, joka on reservin kertausharjoitukseen asevelvollisuuslain nojalla kutsutulle maksettavan reserviläispalkan suuruinen;

3) valtion järjestämään matkaan palvelusalueelle tehtävän alkaessa sekä matkaan palvelusalueelta kotiuttamisaikanaan tai valtion korvaukseen matkakustannuksista, jos osallistuja on järjestänyt matkan itse.

Viranomaisten antama tai tilaama vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus on siihen osallistuvalla maksutonta.

Päivärahan määrästä ja maksamismenettelyistä sekä matkakustannusten korvaamisesta sääde-

tään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

35 §

Sosiaaliset etuudet

Puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja valvomiin ammuntoihin ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 tai 27 §:ssä tarkoitettuun tehtävään osallistuvalla henkilöllä on oikeus:

1) terveydenhuoltoon siten kuin terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa (322/1987) säädetään;

2) korvaukseen tapaturmasta ja palvelus-sairaudesta sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaan;

3) ryhmähenkivakuutusta vastaavaan taloudelliseen tukeen siten kuin asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa (1309/1994) säädetään.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen on muuten huolehdittava, että sen järjestämään koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvilla on riittävä vakuutusturva.

36 §

Takaisinperintä

Aiheettomasti maksetun 34 §:ssä tarkoitettujen etuuden määrä voidaan periä takaisin. Päivärahasta ei saa periä enempää kuin palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata.

Takaisinperintää aloitettaessa on sen peruste ja takaisin perittävä määrä ilmoitettava asianomaiselle.

Etuden maksaneen viranomaisen on pantava takaisinperintä vireille kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheeton määrä on maksettu. Jollei määräaikaa noudateta, on oikeus takaisinperintään menetetty.

37 §

Vahingonkorvaus koulutuksen ja eräiden muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta

Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten ja valvomien ammuntojen ja sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaaman koulutuksen sekä tämän lain 23 tai 27 §:ssä tarkoitettujen tehtävien yhteydessä aiheutuneesta vahingosta vastaa valtio sen mukaan kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen ja muuhun toimintaan osallistuvan korvausvastuuseen sovelletaan vahingonkorvauslain 4 luvun säännöksiä asevelvollisen korvausvastuusta.

38 §

Kannustusjärjestelmä

Osallistuminen vapaaehtoiseen koulutukseen taikka virka-apu- tai avustamistehtäviin voidaan ottaa huomioon ylennyksiä ja muuta vastaavaa kannustusta harkittaessa. Tarkemmat säännökset vapaaehtoisten kannustusjärjestelmästä voidaan antaa pääesikunnan määräyksellä.

8 luku

Rekisteröiminen

39 §

Rekisteröiminen asevelvollisrekisteriin

Tiedot henkilöistä, jotka 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tavoin ilmoittautuvat puolustusvoimille ja antavat 28 §:n 1 momentissa tarkoitettujen sitoumuksen osallistumisesta puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin ja puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin, merkitään asevelvollisuuslain 9 a luvussa tarkoitettuun asevelvollisrekis-

teriin. Jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisteröintiin sovelletaan asevelvollisuuslain 9 a luvun säännöksiä.

Sitoumusta koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun henkilö ei enää kuulu reserviin eikä nostoväkeen. Tiedot 19 §:ssä tarkoitettujen henkilön sitoumuksesta poistetaan viimeistään vuoden kuluttua sitoumusajan päättymisestä.

40 §

Rekisteröiminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin

Maanpuolustuskoulutusyhdistys pitää yhdistyksen tehtävään sitoumuksen antaneista sekä koulutukseen osallistuneista henkilörekisteriä. Rekisteriin saadaan 7, 27 tai 28 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten tallettaa henkilön perustietoina täydellinen nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, ammatti, koulutus, osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen ja muuhun toimintaan, perheoikeudellinen asema, alaikäisten huoltoa koskevat tiedot, kotikunta, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, so-tilasarvo, aselaji, koulutushaara, voimassa olevia lupia ja oikeuksia koskevat tiedot, ajokortti, erityisosaaminen, toiminnan kannalta merkitykselliset harrastustiedot, käytettävyytiedot, jäsenyys maanpuolustusjärjestössä ja huomionsoitukset.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Sitoumusta koskeva tieto poistetaan rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun sitoumusaika on päättynyt.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tietoluokkien sisällöstä ja rekisterin pitämisestä.

41 §

Tietojen luovuttaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteristä asevelvollisten perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvan perustietoja sekä tietoja henkilön sijoituksesta poikkeusolojen tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen rekistereiden rekisterinpitäjillä on oikeus saada toisiltaan tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan siten kuin siitä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Ennen tietojen luovuttamista rekisteriin teknisen käyttöyhteyden avulla rekisterinpitäjälle on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta henkilötietolain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

9 luku

Erinäiset säännökset

42 §

Toimintakertomus

Pääesikunnan on annettava puolustusministeriölle ja 4 §:ssä tarkoitetulle vapaaehtoisen

maanpuolustuksen neuvottelukunnalle vuosittain kertomus tässä laissa säädetystä vapaaehtoisesta koulutuksesta ja vapaaehtoisten käyttämisestä virka-aputehtävissä. Pääesikunta on tätä varten oikeutettu saamaan valvonnan suorittamiseksi tarvittavia tietoja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä salassapitosäännösten estämättä.

43 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

44 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain voimaan tullessa Maanpuolustuskoulutus ry:n jäseninä olevat yhdistykset voivat ilman eri hakemusta siirtyä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen jäseniksi. Siirtymisestä on ilmoitettava Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys jatkaa Maanpuolustuskoulutus ry:n toimintaa tämän lain mukaisesti. Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle siirtyvät kaikki Maanpuolustuskoulutus ry:n varat ja velat sekä sopimukset ja muut sitoumukset tai muut oikeudet ja velvoitteet.

Maanpuolustuskoulutus ry:n palveluksessa oleva henkilöstö siirtyy Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen henkilöstöksi entisin etuuksin ja velvoittein.

Laki

rajavartiolain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun rajavartiolain (578/2005) 25 §:n 3 momentti seuraavasti:

25 §

Sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät

vapaaehtoistoimintaan säädetään vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (/).

Rajavartiolaitoksen osallistumisesta vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen ja muuhun 20 .

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17 päivänä helmikuuta 1995 annetun lain (194/1995) 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

3 §

Naisten osallistumisesta vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja koulutukseen sekä muuhun vapaaehtoistoimintaan säädetään vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille 5 päivänä joulukuuta 1980 annetun lain (781/1980) 5 §:n 2 momentti ja
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 346/1998, uusi 3 momentti, seuraavasti:

3 §

Puolustusvoimat voi käyttää muissa kuin tämän lain 4 §:ssä tarkoitetuissa virka-aputehtävissä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (/) tarkoitettuja henkilöitä.

5 §

Virka-apuosasto johtaa sen päälliköksi määrätty puolustusvoimien sotilasvirassa palveleva henkilö tehtävän suorittamista johtavan poliisimiehen ohjeiden mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

poliisilain 45 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 45 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 525/2005, seuraavasti:

45 a §

Vapaaehtoistoiminta

Poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (/) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustus-koulutusyhdistystä ja myös sanotussa laissa tarkoitettuun palvelukseen osallistuvia henkilöitä

apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

sotilastapaturmalain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun sotilastapaturmalain (1211/1990) 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Oikeus korvaukseen

Korvaukseen on oikeutettu myös puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja valvoimiin ammuntoihin ja sen Maanpuolustuskoulu-

tusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä puolustusvoimien virka-aputehtävään osallistuva henkilö siten kuin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (/) 35 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

työturvallisuuslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä elokuuta 2002 annetun työturvallisuuslain (738/2002) 6 § seuraavasti:

6 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia ei sovelleta puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palveluksessa olevan henkilön, asevelvollisen tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan henkilön puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen määräyksestä tai palveluksessa suorittamaan palvelusohjelmaan merkittyyn tai muuhun erikseen määrättyyn koulutussuunnitelmien mukaiseen sellaiseen sotilaalliseen harjoitukseen ja koulutukseen sekä siihen välittömästi liittyvään työhön, jonka pää-

asiallinen tarkoitus on sotilaallisessa toiminnassa tarvittavien erityisten valmiuksien harjoittaminen.

Lakia ei myöskään sovelleta henkilöön, joka vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (/) nojalla osallistuu puolustusvoimien vapaaehtoiisiin harjoituksiin tai sen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan 1 momentissa tarkoitettuun sotilaalliseen harjoitukseen tai koulutukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 45 luvun 27 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 559/2000, ja
lisätään 45 luvun 27 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 a kohta sekä 45 luvun 27 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa ja laissa 214/2006, uusi 3 momentti seuraavasti:

45 luku
Sotilasrikoksista

27 §

Sotilaat

Sotilaalla tarkoitetaan tässä luvussa:

2) aseellisena tai aseettomana asevelvollisuutta suorittavaa ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettua palvelusta suorittavaa;

2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (/) 18 §:ssä tarkoitettua puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa ja lain 21 §:ssä tarkoitettua kouluttajaa ja koulunammuntojen johtajaa; sekä

— — — — —
Tämän luvun säännöksiä sovelletaan lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettuihin puolustusvoimien virka-aputehtäviin osallistuviin vapaaehtoisin siten kuin siitä erikseen säädetään kyseisessä laissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1224/1990) 1 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 216/2006 seuraavasti:

1 §

Valtioneuvoston oikeuskansleri vapautetaan velvollisuudesta valvoa lain noudattamista sellaisissa eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka koskevat:

1) puolustusministeriötä, valtioneuvoston ja sen jäsenten virkatointien laillisuuden valvontaa lukuun ottamatta, puolustusvoimia, rajavartiolaitosta, sotilaallisesta kriisinhallinnasta anne-

tussa laissa (211/2006) tarkoitettua kriisinhallintahenkilöstöä, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (/) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistystä sekä sotilas-oikeudenkäyntiä;

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 2007